

[Hans Kjør.]

penge kan opnå et afkast mindst på højde med det afkast, der kan opnås ved sikker, passiv pengeanbringelse.

Jeg kender ikke monopoltilsynets beregningsgrundlag på dette vigtige område, men det er hævdet, at der ikke er taget hensyn til nævnte ændring i renteniveaue.

Under denne forudsætning spørger jeg derfor ministeren, om ikke ministeren finder anledning til at overveje, om monopoltilsynets praksis giver anledning til tilstrækkelig kapitaldannelse i disse særlige dele af vort erhvervsliv.

Handelsministeren (Knud Thomsen): Monopolloven er som bekendt indrettet sådan, at handelsministeren ikke har mulighed for at gribe ind over for monopoltilsynets afgørelser. Mit svar må derfor i dag naturligt falde i to dele, nemlig først en redegørelse for monopoltilsynets praksis og derefter mine synspunkter vedrørende denne praksis og problemerne omkring den tilstrækkelige kapitaldannelse i visse dele af erhvervslivet.

De lovbestemmelser, der i denne sammenhæng er mest betydningsfulde, er naturligvis monopollovens § 12, stk. 4, sammenholdt med lovens § 24. For virksomheder, der er omfattet af § 24, og som derfor skal have deres prisforhøjelser godkendt forud, kan monopoltilsynet ikke fastsætte priser eller avancer lavere, end at virksomheder, der er teknisk og kommercielt hensigtsmæssigt drevet, kan opnå dækning for nødvendige omkostninger, herunder afskrivninger samt — citeret fra lovens § 12, stk. 4 —

„en under hensyn til risikoen ved varens fremstilling eller salg rimelig nettoavance.“

Der findes ikke i monopolloven detaljerede retningslinjer for, hvad der forstås ved en rimelig nettoavance, og inden for lovgivningens rammer må praksis herfor udvikle sig gennem de af monopolerådet og monopolankenævnet truffne afgørelser. Om denne praksis har monopoltilsynet oplyst, at tilsynet ikke har fundet det muligt generelt at fastlægge kriterier, som giver en „rimelig nettoavance“ et entydigt indhold. Inden for de forskellige områder af erhvervslivet er der højst forskellige forhold mellem virksomhedernes omsætning og investerede ka-

pital og en betydelig uensartethed i prisberegningernes opbygning for de enkelte varegrupper inden for de enkelte selskaber.

I den løbende kontrol med priser og avancer har monopoltilsynet derfor heller ikke, hverken over for enkeltvirksomheder eller brancher, fastsat en bestemt maksimal overskudsprocent, men har i de enkelte konkrete tilfælde foretaget en mere nuanceret bedømmelse af virksomhedernes indtjening. Monopoltilsynet har oplyst, at man ved denne vurdering ikke ser ensidigt på forrentningen af den samlede investerede kapital; overskuddet i forhold til egenkapitalen eller sammenholdt med omsætningen tages i betragtning, ligesom hensynet til den risiko, der kan være forbundet med driften, samt branchens konkurrencemæssige og markeds-mæssige stilling tillægges betydning. Overskuddets størrelse bedømmes i øvrigt ikke alene ud fra forholdene i et enkelt regnskabsår, idet man så vidt som muligt ser på indtjeningen over en årrække.

Til støtte for selvfinansiering tillader monopoltilsynet, at de skattemæssige afskrivningsregler lægges til grund. Også investeringsfondshenlæggelser tillades indregnet i priserne, ligesom forskudsafskrivninger i en vis udstrækning accepteres.

Hertil skal jeg bemærke, at det er uomtvisteligt, at monopolloven og tilsynets administration heraf begrænser indtjeningen i de virksomheder, der er omfattet af § 24. Problemet er, om der ved administrationen af loven følges en praksis, som på u hensigtsmæssig måde begrænser disse virksomheders indtjening og dermed deres ekspansionskraft.

Må jeg først bemærke, at jeg ikke finder grundlag for at antage, at tilsynet i sin administration er gået ud over lovens rammer. Var dette tilfældet, ville indtjeningen i de såkaldte § 24-virksomheder være ringere end den gennemsnitlige indtjening i industrien som helhed. Materialet til belysning af industriens gennemsnitlige indtjening findes dels i aktieselskabsstatistikken, dels i det regnskabsmateriale, som Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk offentliggør i forbindelse med sine årsberetninger, og de oplysninger, der foreligger for mig, peger ikke i retning af, at § 24-virksomhedernes indtjening som helhed er ringere end den indtjening, der gennemsnitlig opnås i industrien.